

ΓΡΑΠΤΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 2011

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ : 06.06.2011

ΤΑΞΗ : Γ' ΧΡΟΝΟΣ : 2 ΩΡΕΣ (8:00 – 10:00 π.μ.) ΣΕΛΙΔΕΣ : 10

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ :

ΤΜΗΜΑ : ΑΡ.: ΒΑΘΜΟΣ:

Το εξεταστικό δοκίμιο περιλαμβάνει δέκα (10) σελίδες και αποτελείται από τρία (3) μέρη. Να απαντήσετε σε όλα τα μέρη και σε όλα τα ερωτήματα.

ΜΕΡΟΣ Α' : ΓΛΩΣΣΑ (ΜΟΝΑΔΕΣ 6)

Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης των ειδικών δυνάμεων του στρατού, οι άντρες αναγκάζονται να μένουν για μεγάλα χρονικά διαστήματα κάτω από παγωμένο νερό, να περνούν από εξουθενωτικά εμπόδια μέχρις εξαντλήσεως και έπειτα να επιτελούν μια δύσκολη νοητική δοκιμασία, όπως είναι ο αφοπλισμός ενός εκρηκτικού.

Ας φανταστούμε τώρα ένα παιδί ή έναν έφηβο να περνά από μια τέτοιου είδους εκπαίδευση, υπό την απειλή ενός όπλου, χωρίς βέβαια την παρουσία ιατρικού προσωπικού σε περίπτωση που κάτι πάει στραβά. Ας φανταστούμε τώρα χιλιάδες παιδιά να εξασκούνται σε πραγματικούς, ανθρώπινους **στόχους**. Μόνο έτσι θα κατανοήσουμε **ποια είναι η καθημερινότητα και η ζωή ενός παιδιού - στρατιώτη.**

Προκειμένου να αποτραπούν τα παιδιά από το να αποδράσουν, αυτά που συλλαμβάνονταν σε μια τέτοια απόπειρα πολλές φορές σκοτώνονταν παραδειγματικά μπροστά στα υπόλοιπα παιδιά. Ένα δεκαεξάχρονο κορίτσι περιγράφει ένα τέτοιο περιστατικό: «Ένα αγόρι ξέφυγε, για να δραπετεύσει, αλλά το έπιασαν... Το έδεσαν και μας έδωσαν τη σκληρή αυτή διαταγή, **να το σκοτώσουμε με ένα ξύλο.** Ένιωσα να αρρωσταίνω. Γνώριζα αυτό το αγόρι, ήμασταν από το ίδιο χωριό. Όταν αρνήθηκα να το σκοτώσω, με **απείλησαν** ότι θα με πυροβολήσουν. Ακόμη βλέπω αυτό το αγόρι στον ύπνο μου να με ρωτά γιατί το έκανα και έπειτα κλαίω.»

Ένας από τους σημαντικότερους στόχους της εκπαίδευσης ήταν να αποκόψουν πλήρως το παιδί από την προηγούμενη ζωή και την οικογένειά του, έτσι ώστε η ομάδα να γίνει η νέα του οικογένεια και να υπάρξει απόλυτη υπακοή και αφοσίωση σε αυτή. Για παράδειγμα, σε πολλά παιδιά **έλεγαν ότι η οικογένειά τους είχε πεθάνει**, πέφτοντας θύμα κάποιας επιδρομής, ενώ στην πραγματικότητα ποτέ δεν είχε συμβεί κάτι τέτοιο.

Ο άλλος βασικός στόχος στα πλαίσια της εκπαίδευσης ήταν η **εξάλειψη** του φόβου και η σκληραγώγηση. Αυτό επιτυγχανόταν με ασκήσεις στρατιωτικού τύπου, όπως το σκαρφάλωμα από συρματοπλέγματα, ο χειρισμός όπλων και η εξοικείωση με τις τεχνικές κατάληψης ενός χωριού. Από τον τρόπο που πραγματοποιούνταν οι ασκήσεις αυτές και από τις τόσες καθημερινές απώλειες που υπήρχαν σύμφωνα με τις μαρτυρίες, κατανοούμε ότι τα παιδιά αυτά θεωρούνταν αναλώσιμο υλικό.

Από τις χιλιάδες μαρτυρίες παιδιών γνωρίζουμε ότι τους χορηγούνταν, εν αγνοία τους, ναρκωτικές ουσίες, ιδιαίτερα, όταν επρόκειτο να φέρουν εις πέρας κάποια πραγματική αποστολή, όπως το να πολεμήσουν με κάποια άλλη ομάδα ή να καταλάβουν κάποιο χωριό. Δεν είναι περίεργο, επομένως, το ότι μετά από ένα διάστημα πολλά παιδιά παρουσίασαν εξάρτηση από αυτές τις **ουσίες**, κάτι που διευκόλυνε τη χειραγωγή τους από τους αρχηγούς.

Τα παιδιά - στρατιώτες βίωσαν και έγιναν μάρτυρες μιας τέτοιας βίας, που εμείς δεν μπορούμε καν να φανταστούμε, **επειδή εξοικειώθηκαν με τον πόνο, το θάνατο και τη διαρκή απειλή.**

[Δημοσίευμα σε εφημερίδα]

Ερωτήσεις:

1. α. Να αναφέρετε τέσσερις (4) μεθόδους με τις οποίες οι στρατιωτικοί έλεγχαν τα παιδιά και πετύχαιναν την απόλυτη υπακοή τους. Πώς κρίνετε τις μεθόδους αυτές; **(μον. 2.5)**

.....
.....
.....
.....
.....
.....

- β. Να γράψετε έναν τίτλο για το κείμενο. **(μον. 0, 5)**

(μον. 0, 5)

.....

2. α. Να δηλώσετε το **είδος** των υπογραμμισμένων δευτερευουσών προτάσεων και το **συντακτικό τους ρόλο**:

(μον. 1)

« Για παράδειγμα, σε πολλά παιδιά έλεγαν ότι η οικογένειά τους είχε πεθάνει» .

Είδος:

Συντακτικός ρόλος:

«Το έδεσαν και μας έδωσαν τη σκληρή αυτή διαταγή, να το σκοτώσουμε με ένα ξύλο»

Είδος:

Συντακτικός ρόλος:

- β. Να εντοπίσετε από ολόκληρο το κείμενο και να γράψετε **μία δευτερεύουσα τελική πρόταση** και **μία δευτερεύουσα χρονική πρόταση**.

(μον. 0,5)

δευτερεύουσα τελική πρόταση

.....

δευτερεύουσα χρονική πρόταση

.....

γ. Να χαρακτηρίσετε το είδος των υπογραμμισμένων δευτερευουσών προτάσεων του κειμένου:
(μον. 0.5)

«Κατανοούμε ποια είναι η καθημερινότητα και η ζωή ενός παιδιού - στρατιώτη.»

Είδος πρότασης:.....

«Τα παιδιά - στρατιώτες βίωσαν και έγιναν μάρτυρες μιας τέτοιας βίας, που εμείς δεν μπορούμε καν να φανταστούμε, επειδή εξοικειώθηκαν με τον πόνο, το θάνατο και τη διαρκή απειλή.»

Είδος πρότασης:.....

3 α. Να γράψετε από μία πρόταση, χρησιμοποιώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχουν στο κείμενο.

(μον.0,5)

Δεν είναι περίεργο, επομένως, το ότι, μετά από ένα διάστημα, πολλά παιδιά παρουσίασαν εξάρτηση από αυτές τις **ουσίες**, κάτι που διευκόλυνε τη χειραγωγήσή τους από τους αρχηγούς.

πρόταση:

.....

.....

.....

Ας φανταστούμε τώρα χιλιάδες παιδιά να εξασκούνται σε πραγματικούς, ανθρώπινους **στόχους**.

πρόταση:

.....

.....

.....

β. Να γράψετε ένα **συνώνυμο** για την κάθε μία από τις πιο κάτω λέξεις:

(μον.0,5)

εξάλειψη:

απειλήσαν:

Ερώτηση Εισαγωγής

Να δηλώσετε σωστό (Σ) ή λάθος (Λ) για τις ακόλουθες προτάσεις: (μον. 1)

- i. Κορυφαία μορφή της Επτανησιακής Σχολής ήταν ο Κωστής Παλαμάς.
- ii. Τα ρεύματα που επηρέασαν την τεχνοτροπία της επτανησιακής ποίησης είναι ο κλασικισμός και ο ρομαντισμός.
- iii. Ο ποιητής Ανδρέας Κάλβος δεν επηρεάστηκε από το ποιητικό έργο του Διονύσιου Σολωμού.....
- iv. Χαρακτηριστικό της Επτανησιακής Σχολής είναι η αρχαϊζουσα γλώσσα.

ΚΕΙΜΕΝΟ I. Ο Δήμος και το καριοφίλι του, Αριστοτέλη Βαλαωρίτη

*Εγέρασα, μωρές παιδιά. Πενήντα χρόνους κλέφτης
τον ύπνο δεν εχόρτασα, και τώρ' αποσταμένος
θέλω να πάω να κοιμηθώ. Εστέρεψ' η καρδιά μου.
Βρύση το αίμα το 'χυσα, σταλαματιά δε μένει.
Θέλω να πάω να κοιμηθώ.*

.....
*Έφαγ' η φλόγα τ' άρματα, οι χρόνοι την ανδρειά μου.
Ήρθε κι εμένα η ώρα μου. Παιδιά μου, μη με κλάψτε.
Τ' ανδρειωμένου ο θάνατος δίνει ζωή στη νιότη.
Σταθείτ' εδώ τριγύρω μου, σταθείτ' εδώ σιμά μου,
τα μάτια να μου κλείσετε, να πάρτε την ευχή μου.*

*Κι έν' από σας, το νιότερο, ας ανεβεί τη ράχη,
ας πάρει το τουφέκι μου, τ' άξο μου καριοφίλι,
κι ας μου το ρίξει τρεις φορές και τρεις φορές ας σκούξει:
«Ο γερο-Δήμος πέθανε, ο γερο-Δήμος πάει».*

.....
*Τρέχα, παιδί μου, γλήγορα, τρέχα ψηλά στη ράχη
και ρίξε το τουφέκι μου. Στον ύπνο μου επάνω
θέλω για ύστερη φορά ν' ακούσω τη βοή του.
Έτρεξε το κλεφτόπουλο, σαν να 'τανε ζαρκάδι,
ψηλά στη ράχη του βουνού και τρεις φορές φωνάζει:
«Ο γερο-Δήμος πέθανε, ο γερο-Δήμος πάει».*

*Κι εκεί που αντιβούσανε οι βράχοι, τα λαγκάδια,
ρίχνει την πρώτη τουφεκιά, κι έπειτα δευτερώνει.
Στην τρίτη, και την ύστερη, τ' άξο το καριοφίλι
βροντά, μουγκρίζει σαν θεριό, τα σωθικά του ανοίγει,
φεύγει απ' τα χέρια, σέρνεται στο χώμα λαβωμένο,
πέφτει απ' του βράχου τον γκρεμό, χάνεται, πάει, πάει.*

Άκουσ' ο Δήμος τη βοή μες στον βαθύ τον ύπνο

*τ' αχνό του χεΐλι εγέλασε, εσταύρωσε τα χέρια ...
Ο γερο-Δήμος πέθανε, ο γερο-Δήμος πάει.*

*Τ' ανδρειωμένου η ψυχή, του φοβερού του κλέφτη,
με τη βοή του τουφεκιού στα σύγνεφ' απαντιέται,
αδερφικά αγκαλιάζονται, χάνονται, σβηώνται, πάνε.*

Ερώτηση:

1. Ποια είναι η σχέση του πολεμιστή με το τουφέκι του; Να αναπτύξετε την απάντησή σας και να την αιτιολογήσετε με δύο στοιχεία από το ποίημα.

(μον.1)

ΚΕΙΜΕΝΟ II. Αυτοβιογραφία, Ε. Μουτζάν- Μαρτινέγκου

Εγώ εφοβόμουν μεγάλως όλα εκείνα τα κακά, που ημπορούν να συνέβουν εις μίαν υπανδρευμένην, αλλά περισσότερον από όλα εφοβόμουν μεγάλως μην είχε τύχει να πάρω κανένα από εκείνους τους άνδρας, οπού θέλουν να έχουν την γυναίκα τους ωσάν σκλάβα, και την νομίζουν διά κακήν, οπότεν αυτή ωσάν σκλάβα δεν θέλει να φέρεται. Βλέποντας τέλος πάντων και τον αδελφόν μου τοιούτης λογής ενάντιον εις την γνώμην οπού είχα διά το μοναστήρι, εκοινολόγησα, τόσον εις αυτόν ωσάν και εις τον θείον μου, τον στοχασμόν οπού μου ήλθε διά να υπάγω να ησυχάσω εις εκείνο το μετόχι μας, οπού εδώ επάνω ήδη εμελέτησα.

Τούτο το πράγμα εφάνη απαίσιον και εις τους δύο, όθεν εγώ τότε ευρέθηκα εις την μεγαλυτέραν στενοχωρίαν, οπού δύναται να ευρεθεί άνθρωπος εις τον κόσμον. Όχι να υπάγω να ησυχάσω- διατί δεν ηθέλησαν οι συγγενείς μου- όχι να υπανδρευθώ - διατί εγώ δεν ήθελα- έπρεπε λοιπόν να μείνω διά παντός εις το σπίτι. Διά παντός εις το σπίτι! Α! τούτος ο στοχασμός με έκαμνε να τρομάζω· εγώ έβλεπα καλά πως τούτο το σπίτι εξ αποφάσεως ήθελε μου προξενήσει γλήγορον και κακόν θάνατον. Μέρα και νύκτα κλεισμένη, χωρίς να δύναμαι να πηγαίνω μήτε εις εκκλησίαν, μήτε εις περιδιάβασιν, χωρίς να έχω την παραμικράν ξεφάντωσιν, χωρίς να έχω πλέον ελπίδα διά να αλλάξω ζωήν, χωρίς να ακούω άλλην ομιλίαν παρά εκείνην του πατρός μου (επειδή ο αδελφός μου και ο θεΐός μου ή ολίγον ή τίποτε συνομιλούσαν μαζί με εμάς τες γυναΐκες), ο οποίος άλλο δεν έκαμε, παρά να λέγει τα πλέον δυστυχισμένα και μελαγχολικά λόγια οπού ποτέ να ειπώθησαν, ήσαν όλα πράγματα, οπού μου έδιναν μίαν μεγαλοτάτην θλίψην και στενοχωρίαν, πάθη οπού γλήγορα εξ αποφάσεως έμελλε να με γκρεμίσουν εις το μνήμα.

Τι λοιπόν, έλεγα με τον εαυτόν μου, έχω να αποθάνω, και ν' αποθάνω χωρίς να κάμω καλόν; Χωρίς να εκπληρώσω εκείνο το τέλος, διά το οποίον βάνει ο θεός τον άνθρωπον εις τον κόσμον; Δυστυχισμένη Ελίζα! Πού είναι τώρα εκείνη η ευτυχεστάτη και ενάρετη ζωή, την οποίαν επήγαίνες προφθάνοντας με του νοός σου τα μάτια; Και σεις, μαύρα μου συγγράμματα, που σας αγαπούσα και ήθελα το καλόν σας - ό,τι λογής μία αγαπητή μητέρα το θέλει εις τα τέκνα της - έχετε, κλεισμένα

εδώ μέσα που σας έχω, να χορτάσετε την κοιλίαν των σαράκων, ή έχει κανένα καιρόν ο αδελφός μου να σας εβγάλει και να σας δώσει εις τους δούλους του, δια να σας ξεσχίζουν και να μεταχειρίζονται τα μέλη σας εις τας χρείας του μαγειρείου; Εγώ αποθνήσκω, αλλά πόσον ο θάνατός μου ήθελε με λυπεί ολιγότερον, αν ίσως ημπορούσα να σας παραδώσω εις κανένα σπουδαίον, εις κανέναν που να τιμά, και όχι να καταφρονεί, τα γεννήματα της αγχινοίας!

σάρακες: σκόροι, **εις τας χρείας :** για τις ανάγκες , **αγχινοια:** ευστροφία, ποιητική δραστηριότητα

Ερωτήσεις:

2. Ποια ήταν η θέση της γυναίκας στις αρχές του 19^{ου} αι. στη Ζάκυνθο; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας, αναφέροντας δύο (2) στοιχεία από το πιο πάνω απόσπασμα.

(μον.1.5)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Με τι παρομοιάζει η ηρώιδα τα συγγράμματά της στην τελευταία παράγραφο και γιατί;

(μον.0.5)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙΙ Στερνός Λόγος, Κλαίρης Αγγελίδου

« Φύλαξε το κλειδί. Είναι του σπιτιού.
Όταν θα πας, ν'ανοίξεις.
Σε τόπο φύλαξέ το σίγουρο
και κάπου- κάπου να το καθαρίζεις.
Δεν πρέπει να σκουριάσει.
Να 'ναι έτοιμο, μόλις σας πούνε

να γυρίσετε...
Έχω κλειδώσει δυο φορές την ξώπορτα.
Πρέπει να την τραβήξεις προς τα έξω,
μην ξεχάσεις ...
Εγώ δε θα γυρίσω, όπως το λογάριαζα
Εσύ θα πας.
Θα ξαναδείς το περιβόλι και την καρυδιά
που φύτεψα...
Πρόσεχε το κλειδί.
Η αυλή μας θα μοσκομυρίζει
γιασεμιά.
Το κλήμα θα 'χει σίγουρα καρπό...
Μόνο που χρόνια τώρα έμεινε ακλάδευτο.
Όταν θα πας, να φέρεις το Μηνά να το κλαδέψει.
Και μην ξεχάσεις τα βασιλικά στη γλάστρα.
Θα 'ναι όμορφα, Χαρά Θεού, μες στην αυλή μας.
Μην κλαις.
Μονάχα το κλειδί να το φυλάξεις καλά.
Ξέρεις τι δυσκολία θα 'χεις, αν το χάσεις;
Πού να 'βρεις μάστορη να σου αλλάξει κλειδαριά,
όταν στην Πόλη θα γυρίσεις».

Του Ξεριζωμού, 1976

Ερώτηση:

4. Ποιος είναι εκείνος που μιλά στο ποίημα και σε ποιον/ ποιους απευθύνεται;
Τι συμβολίζει το « κλειδί»; Να δώσετε δύο (2) ερμηνείες.
(μον.1)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ « ΤΑ ΨΑΘΙΝΑ ΚΑΠΕΛΑ», Μαργαρίτας Λυμπεράκη

Απόρησα πολύ, όταν η Ροδιά μου τα πρωτοφανέρωσε όλα τούτα. Ήταν, θυμάμαι, βράδυ χειμωνιάτικο και καθόμαστε στην κουζίνα και βράζαμε γλυκοπατάτες. Γιαγιά να κάνει τέτοιο πράγμα – δε μου χωρούσε στο κεφάλι. Το 'πα στη Ροδιά. «Μα, κουτό», μου αποκρίθηκε, « τότε δεν ήτανε γιαγιά, αφού η μάνα σου κι η θεία Τερέζα ήτανε τόσες δα». Αλήθεια, τότε δεν ήταν γιαγιά... « Δε μάθαμε ποτέ πού πήγε», είπε στη συνέχεια η Ροδιά. « Ποιος ξέρει τι να γίνεται, αν ζει... ο παππούς ούτε να την ξανακούσει από τότε...»

